

Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління
Міжрегіональна Академія управління персоналом
Національна служба посередництва та примирення
Всеукраїнська Академія Наук Публічного Управління

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

22 листопада 2019 р.

Київ 2019

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Навчально-наукового
Інституту міжнародних відносин та соціальних наук
Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 10 від 30.10.2019 р.)*

Європейський вимір реформування публічного управління в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (22 листопада 2019 року) / за заг. ред. О. І. Пархоменко-Куцевіл. — К.: МАУП, 2019. — 97 с.

У збірнику публікуються матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Європейський вимір реформування публічного управління в Україні” щодо проблем розвитку публічного управління через європейський вектор.

Розраховано на фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів вищих навчальних закладів, які отримують освіту за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування”.

ЗМІСТ

Р. М. Абдулов, Н. В. Житник <i>Шляхи розвитку підприємництва в малому місті.....</i>	<i>7</i>
І. В. Аль-Атті <i>Теоретико-методологічні особливості дослідження розвитку публічного управління</i>	<i>10</i>
М. В. Андрієнко, І. В. Жукова, А. І. Каршиєва <i>Впровадження стандартів медіації для підвищення якості надання соціальних послуг</i>	<i>13</i>
О. Н. Биковська <i>Модель 5р у сфері громадського здоров'я: наукові підходи та кращі практики</i>	<i>16</i>
О. П. Бойко <i>Професіоналізація учасників виборчих процесів</i>	<i>19</i>
В. І. Гурковський, С. Ф. Дмитрук <i>Аналіз стратегування безпекового середовища як пріоритетне завдання державного управління у сфері воєнної безпеки</i>	<i>23</i>
М. В. Долгіх <i>Модернізація управління системою охорони здоров'я: теоретичний аспект</i>	<i>26</i>
І. О. Іоанно <i>Впровадження професійного інформаційно-комунікаційного інструментарію в публічному управлінні.....</i>	<i>30</i>
Ю. Г. Кальниш <i>Проблеми функціонування та перспективи розвитку наукової галузі “Державне управління” в Україні.....</i>	<i>33</i>
Канан Аюб <i>Формування антикорупційних органів державної влади в Монголії.....</i>	<i>37</i>
Т. О. Костюк <i>Європейський досвід публічного адміністрування транскордонними процесами у вищій освіті.....</i>	<i>39</i>
М. В. Кравченко <i>Проблеми та перспективи вітчизняної пенсійної системи.....</i>	<i>44</i>
Є. В. Кривець <i>Зміст поняття “механізм державного управління”</i>	<i>47</i>

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ТРАНСКОРДОННИМИ ПРОЦЕСАМИ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Якщо ввести в пошуковому сервері запит на найбільш інтернаціоналізовані університети світу, то пропонуються різні рейтинги університетів з найбільшою кількістю іноземних студентів, що не дивно, адже вхідна мобільність є першим показником вдалої політики ЗВО. Загалом же, сучасне ранжування університетів відбувається на підставі наступних показників:

- репутація в академічному середовищі (40 %),
- цитованість наукових публікацій представників університету (20 %),
- співвідношення кількості викладачів і студентів (20 %),
- ставлення роботодавців до випускників (10 %),
- відносна чисельність іноземних викладачів і студентів (по 5 %) [1].

Таким чином, очевидно, що вхідна академічна мобільність формує 10 % показників котирування університетів і є одним з п'яти обов'язкових і головних показників успішності в міжнародних рейтингах. Вітчизняні рейтинги також враховують міжнародну складову при підрахунку рейтингової успішності ЗВО. Так, приміром, методика проекту “Топ-200 Україна”, що створена відповідно до Берлінських принципів ранжування університетів, базується на використанні відкритих даних прямих вимірів (сумарною вагою 85%), та експертних висновків фахівців у галузі вищої освіти і головних ринків праці України (сумарною вагою 15%). Відповідно до цієї методики діяльність ЗВО оцінюється за допомогою інтегрованого індексу — Із. Цей індекс містить три комплексні складові: $I_z = I_{np} (40\%) + I_n (25\%) + I_{mv} (20\%)$, де I_{np} — індекси якості науково-педагогічного потенціалу, I_n — індекс якості навчання, I_{mv} — індекс міжнародного визнання.

З-поміж іншого зазначається, що при укладанні рейтингу 2018/2019 навчального року сумарно для формування зазначених індексів використовувалися 30 індикаторів прямого виміру (анкетні дані, інформація з сайтів ЗВО, дані міжнародних асоціацій університетів, дані про участь ЗВО в міжнародних проектах (Horizon 2020, Erasmus+), інформація про участь ЗВО в міжнародних рейтингах (Webometrics, Scopus, uniRank), дані МОН України, ЄДЕБО, дані Комітету з питань державних премій України і премій ім. Т. Шевченка, участь ЗВО в проектах, що фінансуються НАТО в рамках Програми “Наука заради миру і безпеки”, участь ЗВО в білатеральних проектах, середній конкурсний бал вступника та інші відкриті дані). Процеси інтернаціоналізації також відносилися до домінуючих трендів сучасною вищою осві-

ти. Спостерігалася інтенсифікація академічної мобільності, зростання кількості ЗВО, учасників спільних програм з європейськими університетами та університетами Китаю. Але загальна кількість як студентів так і викладачів, які реально брали участь в академічній мобільності, ще залишається досить низькою порівняно з університетами Європи [1].

Для ілюстрації невпинності прагнень урядів держав Європи розвивати та популяризувати інтернаціоналізацію вищої освіти (ІВО) хотілося б навести приклади нових ініціатив та постійно діючих державних стратегій публічного адміністрування процесом.

Справжнім проривом у підході до стимулювання динаміки вхідної ступеневої академічної мобільності та публічного адміністрування зазначеними процесами продемонстрував наприкінці минулого року Уряд **Франції**. В листопаді 2018 р. Прем'єр-міністр Франції, Едуар Філіпп, оголосив про початок ряду заходів, спрямованих на залучення більшої кількості іноземних студентів до Франції. Ці заходи відбуватимуться в рамках Стратегії “Ласкаво просимо до Франції” (“Bienvenue en France”), яка базується, зокрема, на спрощеній візовій політиці та запровадженні диференційованих реєстраційних зборів для неєвропейських студентів. Метою проголошено до 2027 р. збільшити кількість вхідної студентської мобільності до півмільйона іноземних студентів на академічний рік та заохочувати виїзд за кордон більшої кількості студентів у рамках університетських обмінів та академічної мобільності [2]. Програма досить амбітна, але небезпідставно: Франція — четверта за попитом країна для навчання для іноземних студентів у світі після США, Великобританії та Австралії та перша країна з наборів на не англомовні програми.

Цією державною програмою вже з початку 2019-2020 навчального року передбачено низку кроків, які, очікується, зможуть покращити ситуацію з вхідною студентською мобільністю до країни. Зокрема, заплановано:

1. Спростити візову політику. З початку навчального, 2019-2020, року за участі Міністерства внутрішніх справ Франції буде розроблена стратегія спрощення візової політики: пріоритет для студентів-іноземців, всебічна торгівля, дематеріалізація процедури, конкретний дозвіл на проживання для повернення до Франції.

2. Збільшити вдвічі вивчення французької мови як іноземної та англійською мови. Заклади, що створюють інтенсивне вивчення французької мови як іноземної для студентів, які нею не володіють, зможуть скористатися коштами, виділеними Фондом “Bienvenue en France”, який буде створено Міністерством вищої освіти, досліджень та інновацій з бюджетом 10 мільйонів євро станом на 2019 рік. Паралельно пропонується дистанційне вивчення французької мови як іноземної, яка буде посилена та урізноманітнена, а створення ступеневих програм для студентів та вчених-переселенців, які включатимуть потужний блок французької мови як іноземної, матимуть право на підтримку з боку цього фонду.

3. Створити знак якості “Bienvenue en France”. Знак/ лейбл “Bienvenue en France” буде присвоєна установам, які відповідають високим умовам прийо-

му. Почнеться присвоєння з навчального року 2019-2020. Наразі 70 ЗВО є кандидатами на отримання знаку.

4. Застосовувати диференційовані збори та збільшити втричі стипендії. З початку навчального року 2019-2020 студенти з неєвропейських країн, які вперше зареєструються на здобуття вищої освіти у Франції, будуть сплачувати диференційовані реєстраційні внески, що буде більш справедливим: 2770 євро за навчання на першому освітньому рівні (бакалавр) та 3770 євро — на другому освітньому рівні (магістр), що становить менше третини від фактичної вартості навчання. Паралельно планується збільшити кількість звільнених від сплати та потроїти фонд стипендіальних витрат. Загалом кожен четвертий студент-іноземець матиме право на звільнення від сплати або на отримання стипендію.

5. Збільшити присутність та вплив за кордоном шляхом мобілізації потужностей для підтримки розміщення за межами Франції кампусів, університетських містечок та французьких шкіл. Необхідно сформувати у партнерстві з місцевими акторами ринку освітніх послуг французьку пропозицію вищої освіти за кордоном, що ще більше підвищить її привабливість. Метою є підвищення можливостей для навчання за кордоном та посилення політики сприяння розвитку.

6. Розпочати глобальну комунікаційну кампанію. Для реалізації стратегії “Обирай Францію” (“Choose France”) уряд буде спиратись на глобальну комунікаційну кампанію з 2019 року під егідою Campus France, метою якої буде стимулювати бажання здобувати вищу освіту у Франції.

Позитивна практика університетів **Іспанії** з впровадження ІВО стала реальною завдяки поєднанню свідомого та ефективного інститутського адміністрування та врядування помноженого на прогресивну державну політику, яка, розглядаючи світ в контексті глобалізації як “єдиний ринок”, який конвергується у суспільство без кордонів, не стаючи при цьому спільною та однорідною “єдністю”, що робить освітній транскордонний менеджмент складним, і водночас вдосконаленим завданням, яке вимагає багатовимірного підходу та великих інвестицій у плані грошей, зусиль та таланту. Тим не менше, ІВО стала визнаною на найвищому державному рівні вдалою та перспективною маркетинговою стратегією “брендингу” держави. Такий підхід було покладено в основу державної *“Стратегії інтернаціоналізації іспанських університетів на 2015–2020 роки”*, укладеною Міністерством освіти, науки та спорту Королівства Іспанія в жовтні 2014 р. Іспанський уряд в цій Стратегії стоїть на позиції того, що концепція ІВО виходить далеко за рамки простої мобільності студентів та підписання міжнародних угод. Аспекти інтернаціоналізації, такі як “навчальні програми, тренінги, інтернаціоналізація досліджень, спільна чи багатостороння міжнародна кваліфікація з іноземними партнерами, інтернаціоналізація вдома, розробка транснаціональних кампусів, створення міжнародних систем забезпечення якості, акредитація та перевірка, конкуренція за найкращих студентів, рівень міжнародного рейтингу університетів, розвиток асоціацій колишніх випускників на міжнарод-

ному рівні, обмін досвідом та передовою практикою, працевлаштування та підприємництво” повинні всі братися до уваги та враховуватись при формуванні політики держави в галузі вищої освіти [3].

З іншого боку, в Стратегії визнається, що ЗВО повинні сприяти підвищенню привабливості та конкурентоспроможності Іспанії в рамках всесвітньої конкуренції за таланти (студенти, професори, дослідники, професіонали, підприємці) та інвестиції, пов’язані зі знаннями, з новою часткою роботи та капітальні ресурси у світовому масштабі між діяльністю, заснованою на знаннях, та іншими, які не залежать від знань. Увага повинна бути зосереджена таким чином, щоб інтернаціоналізація сприяла вдосконаленню освіти, навчання, досліджень, інновацій, зростанню регіонального соціально-економічного розвитку та соціального масштабу університетів, сприяючи вирішенню основних глобальних викликів, що стоять перед сучасними суспільствами, які вимагають наполегливих зусиль, навичок та ресурсів, що перевищують те, що можна досягти на національному рівні [1].

Підсумовуючи короткий огляд державних політик з розвитку ІВО констатуємо, що зважена та дієва державна політика, спрямована на досягнення реальних результатів, а не декларативних гасел, та консолідовані зусилля різних стейкхолдерів (державного, громадського та бізнес кіл) є головною запорукою успіху. Іншим фактом, який варто взяти до уваги, є те, що становлення та процвітання в будь-якій галузі є наслідком наполегливих реформ, а успішна і ефективна політика ІВО повинна стати державною метою, адже вона тісно вплетена в контекст внутрішньодержавних процесів та зовнішніх зносин, вона є невід’ємною складовою іміджу держави на регіональному та глобальному рівнях. Немає універсального сценарію (one size fits all) та покрокової інструкції, яку можна було б запозичити в одній державі та аплікувати в іншій, адже ІВО — це не лише державна стратегія, це ціннісні орієнтири, соціальна відповідальність, літерство служіння.

Україна повинна виробити власний дороговказ з чітко і усвідомлено виписаними пріоритетами для досягнення кінцевої бажаної мети:

- 1) високі рейтинги вітчизняних ЗВО, отримані завдяки діючій прогресивній динаміці вхідної академічної мобільності;
- 2) визнання якості освітніх послуг в наших університетах через дотримання принципів академічної доброчесності, що в свою чергу обов’язково відобразиться на кількості вхідної академічної ступеневої мобільності;
- 3) диджіталізація освітнього процесу з метою впровадження активної інтернаціоналізації “вдома”, інтернаціоналізації навчальних програм;
- 4) реальне розширення свободи університетів в питаннях врядування та фінансової політики, діюча автономія;
- 5) розробка кампусних містечок для інтернаціоналізації кампусів;
- 6) синергія політик та реформ державних органів в галузях, дотичних до процесів у вищій освіті та задіяних в активній реалізації ІВО.

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/world-university-rankings-2020-reaching-critical-mass>
2. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=6091>
3. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/cid136251/-bienvenue-en-france-la-strategie-d-attractivite-pour-les-etudiants-internationaux.html>
4. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.educacionyfp.gob.es/educacion-mecd/dms/mecd/educacion-mecd/areas-educacion/universidades/politica-internacional/estrategia-internacionalizacion/EstrategiaInternacionalizacion-ENGLISH.pdf>